

JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME

*Inspirasjon til godt
veiledningsarbeid*

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Fylkesmannen i
Nordland

Ungdom i søvnet
NORDLANDSPROJEKTET

Av
Kate Mevik og
Hildegunn Estensen

BAKGRUNN

I et felles engasjement for kvalitet i arbeid med ungdom på NAV-kontor, har Fylkesmannen i Nordland og *Ungdom i svevet* i samarbeid arrangert fagsamlinger for veiledere ved NAV-kontor i Nordland høsten 2012. Samlingene ga veilederne mulighet til å se på egen arbeidspraksis med et kritisk og nytt blikk, og gjennom ulike metodikk utforske hva som kan være virksomt i møter med ungdom. Dette heftet er et resultat av de positive erfaringene fra disse fagsamlingene. I heftet presenteres tre ulike metoder: Jakten på det virksomme I, II, III og deltagerens evalueringer av disse.

FAKTABOKS

Ungdom i svevet var et samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen i Nordland, ni kommuner i samme fylke og den gang Høgskolen i Bodø, nå Universitetet i Nordland (UiN). I prosjektperioden 2007-2010, var målsettingen å kartlegge, prøve ut, dokumentere og formidle kunnskap om virksomme tilnæringsmåter, metoder og samarbeidsformer overfor ungdom i risiko i alderen 15-25 år. Prosjektets viktigste (forsknings)funn er nedfelt i en plakat. For dem som vil lese mer om innhold og resultater fra *Ungdom i svevet* anbefaler vi sluttrapporten: Gi viljen en mulighet! (UiN-rapport nr.12, Follesø (red) 2012).

Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Bufdir., som var oppdragsgivere for Ungdom i svevet, har sammen med seks nye direktorat bedt Fylkesmannen i Nordland i samarbeid med Universitetet i Nordland om å videreføre kunnskap og erfaringer fra prosjektets første fire år til alle landets fylkesmenn. **Jakten på det virksomme** er ett produkt i denne satsingen, og er tenkt som et verktøy for bruk av fylkesmennembeter, NAV-kontor og andre institusjoner som ser inspirasjon og nytte i det.

Jeg ble invitert til et samarbeidsmøte hos kommunelegen sammen med ei ung jente. Hun var alvorlig psykisk syk og hadde ikke vært i aktivitet utenfor hjemmet på flere år. Hun bodde fortsatt hos sine foreldre og hun hadde ingen nære venner. Vi to hadde ukentlig kontakt og fikk etter hvert en nær relasjon. Hun hadde ingen interesser bortsett fra kjæledyret sitt, og det var vanskelig å finne tema å bruke som utgangspunkt for motivering til aktivitet.

På et hjemmebesøk ble jeg plutselig oppmerksom på en liten innrammet tegning på stueveggen. På spørsmål fra meg fortalte hun at hun hadde laget tegningen. Dette ble nøkkelen til veien videre. Etter dette snakket vi mye om hennes ressurser og kreativitet, tegning og maling. Vi snakket mye om hvor flink hun var til å tegne. Etter hvert fikk hun selv tro på at dette var noe hun kunne videreutvikle ved å søke en kreativ utdanning. I våre ukentlige samtaler skisserte vi små delmål og et hovedmål; å søke på en bestemt kunstscole. Hun var redd for ikke å være i stand til å gjennomføre sine planer og hun var veldig ambivalent. Jeg brukte mye tid på å motivere henne til å søke skoleplassen på kunstscolen. Hun søkte og kom inn på skolen. Hun flyttet i egen leilighet og gjennomførte utdanningen som en av de flinkeste elevene. Vi hadde tett og nær kontakt hele veien. Hun lyktes i å nå målene sine. Dette utløste mange andre positive ting. Hun ble tryggere på seg selv og hun etablerte nye vennskap.

Bilde på veggen ble begynnelsen på et nytt og bedre liv, selv om hun fremdeles har en psykisk lidelse ...

(Fortellingen ble skrevet under en fagsamling i oktober 2012 som Fylkesmannen i Nordland og *Ungdom i svevet* arrangerte for veiledere i NAV.)

JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME I

Om refleksjon

De tre metodene som presenteres i dette heftet springer ut av en tenkning og et verdigrunnlag som bygger på en forståelse av at mennesker utvikler seg best når de er deltagende, og når de utfordres på en passende måte; ikke for mye og ikke for lite.

Det vi inviteres inn i, må gi oss gjenkjennelse og samtidig ha i seg noe nytt som pirrer nysgjerrighet og stimulerer til utforskning av flere sider ved oss selv som ikke alltid er i bruk til daglig. Vi ønsker at veiledere /ansatte i NAV og andre institusjoner skal ta i bruk flere kreative tilnærminger i sitt daglige arbeid. Kreativitet gir arbeidsglede og kan åpne opp for å se flere muligheter i møtet med brukerne. Refleksjon over eget arbeid med ungdom og andre brukere er en forutsetning for personlig og profesjonell utvikling.

Hva er refleksjon til forskjell fra samtale? Begrepene brukes om hverandre. Det kan være nyttig å skille dem. Den uformelle samtalen

kjennetegnes ved at den er uforpliktende, og ofte uten et klart fokus eller mål. En uformell samtale kan inneholde en beskrivelse av noe som har skjedd, mens refleksjonen er ettertanken over hva som skjedde og hva dette gjorde med meg, og den andre. Refleksjon kommer ofte som et resultat av en uro, en tvil om noe du gjorde eller ga uttrykk for. Denne uroen kan ofte kjennes kroppslig. Kroppen gir dermed beskjed om betydningen av å tenke gjennom handlinger og holdninger på nytt.

Refleksjon kan beskrives som "å kaste tilbake", overveie, tenke over, tenke om igjen. I refleksjonen stiller jeg meg ved siden av mine egne opplevelser og erfaringer. Jeg prøver å se disse med et utenfrablikk. Men dette er ofte ikke nok. Alene i refleksjonen har jeg ingen som kan korrigere meg. Derfor ligger mine muligheter i å dele mine erfaringer med andre.

Å tenke høyt rundt en samtale du har hatt med en annen, gir deg an-

ledning til å høre tankene dine uttalt. Er du heldig å ha en kollega som er god til å lytte, kan din høyttenkning gi deg muligheter til å forstå bedre hva du gjorde, hva som var bra og hva du kunne gjort annerledes. Undring er sentralt her.

Den som reflekterer må altså gis tilstrekkelig tid til å høre seg selv, høre på den indre samtalen som settes i gang når du begynner å dvele ved erfaringen din. Da vil du selv kunne oppdage andre ting du kunne ha gjort eller sagt. En god lytter er ikke for rask med å ta ordet, gi råd eller forstyrre med egne erfaringer. På et tidlig stadium i lyttingen, bør tvert i mot den som lytter holde egne erfaringer og historier på avstand, motsatt vil han eller hun gjøre seg selv for sentral og betydningsfull, og da på bekostning av den som er i fokus. Når tiden synes moden (det må man finne ut hver gang, fordi hver situasjon er ulik) kan den som lytter spørre den som reflekterer om han eller hun vil høre, enten nå eller på et senere tidspunkt, noen tanker og assosiasjoner som lytter fikk gjennom å høre på den som forteller.

Refleksjon krever tid og ei ramme som gir den enkelte mulighet til å være i sitt tanke- og følelsesarbeid tilstrekkelig lenge. Det er derfor nødvendig å hindre

forstyrrelser som telefoner, besøk av andre på kontoret, etc.

Å lære seg, og å videreutvikle refleksjon kan være vanskelig og også ubehagelig. Refleksjon forutsetter nemlig en konfrontasjon med seg selv med andre tilstede. Refleksjon krever åpenhet og rom for alle tanker, assosiasjoner og undring. Det skal være lov å prøve ut sine spørsmål, og det er en forutsetning at de som deltar i dette refleksjonsarbeidet stiller seg åpne og undrende sammen med den som reflekterer.

Refleksjon kan altså være utfordrende. Vi må tåle å være usikre, og ikke gi øyeblikkelige svar og løsningsforslag. Vi må spørre mer enn å svare. Refleksjonens drivkraft er undring og spørsmål som knytter an til erfaringer og opplevelser. I refleksjonens domene finnes det ikke en sannhet eller ett perspektiv. Det fins mange sannheter og flere perspektiv. Iderikdommen har forrang foran sikkerhet og raske beslutninger. Uenigheter er velkomne. I et slikt rom kan nytenkning skje.

Et viktig mål med refleksjon er å skape mening, mening mellom meg selv og den sammenhengen jeg befinner meg i. Ved å tenke gjennom på nytt hvordan

jeg tenker og handler, kan jeg unngå å opptre som nikkedukke, eller som en som blir styrt av andre. Du må hele tiden være bevisst dine verdier og holdninger når du arbeider med mennesker. Tilgangen til disse ligger i refleksjonen. Slik utvikler du også selvstendighet, trygghet og evne til kritisk tenkning.

Refleksjon er altså knyttet til egne erfaringer; handlinger og holdninger. Refleksjon innebærer å tenke på nytt, gjerne

skriftlig, om det du gjorde, følte eller tenkte. Du vet ofte ikke hva du tenker, før du har sagt det, lyttet til det, og noen ganger skrevet det ned.

(Teksten bygger på flere kilder; som Tom Andersens bok "Reflekterende prosesser" (2005), Leif Askelands bok "Det personlige i det profesjonelle" (2006), Thompson, S. & Thompson, N.: "The critically Reflective Practitioner" (2008))

INTERVJU OG REFLEKSJONSNOTAT

Du skal invitere en av dine unge brukere til å evaluere et møte mellom dere. Dette gjør du ved bruk av evalueringsskjemaet (se side 11). Umiddelbart etter at du har hatt denne evalueringssamtalen, skriver du et refleksjonsnotat som gjenspeiler din opplevelse av samtalen.

Instruksjon

Forslag til introduksjon til evalueringssamtale med bruker:

Vi ønsker å bli bedre til å møte ungdommer i NAV (eller annet arbeid-
sted). Kan du hjelpe meg med dette ved å svare på noen spørsmål?

Og videre:

Kan du gi en vurdering av samtalene våre ved å angi hvor på en skala
fra 1 til 10 du mener at påstandene passer best med din opplevelse?

Når brukeren har valgt et tall, kan du spørre hvorfor hun eller han ikke valgte et lavere. Dette kan skape en bevissthet hos dere begge om at det faktisk er noe som er bra (forutsatt at svaret ikke er 1...). Be gjerne om konkrete eksempler og spør hva som skal til for at brukeren vil velge et høyere tall (gjentas på alle spørsmålene).

Etterarbeid - refleksjonsnotat

Når denne samtalen med brukeren er ferdig, skriver du straks et refleksjonsnotat.

Refleksjonsnotatet skal inneholde dine umiddelbare tanker, følelser og eventuelle spørsmål du sitter med etter samtalen med brukeren. Gjennom å skrive kan du komme i kontakt med forhold og ting du ikke tenkte på underveis i samtalen, men som nettopp gjennom skriving kan gi deg innsikt og ny forståelse.

Dersom du syns denne veiledningen er litt vag, kan følgende punkt være til hjelp:

Hva berørte meg i samtalen?

Hva skapte gode følelser og tanker?

Var det noe som ble vanskelig? I så fall, beskriv dette konkret.

Hvordan syns jeg min deltagelse i samtalen var?

Kom det noe ut av denne samtalen som jeg ikke var bevisst fra før?

Etterarbeid i grupper

Evaluerings samtalen kan gi en pekepinn på hva slags forventinger og erfaringer brukeren har til den enkelte veileder og til NAV (eller annen institusjon), noe som er viktig i samarbeidet mellom veileder og bruker.

Her er noen forslag til felles refleksjon med kolleger som har gjort samme evaluerings samtale og påfølgende refleksjonsnotat:

Hva slags tanker gjør du deg dersom du har fått høy score?

Oppløst du at bruker var ærlig i sine tilbakemeldinger? Hvorfor / hvorfor ikke?

Hvilke tanker gir dette evalueringsarbeidet om maktbalansen mellom deg og bruker?

Hvordan kan du møte den andre slik at møtet kan bli et godt møte og bidra til utvikling hos brukeren?

Evalueringsskjema

<p>Jeg opplever ikke at jeg blir hørt, forstått og respektert</p>	<p>Forholdet mellom deg og veileder</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p>-----</p>	<p>Jeg opplever at jeg blir hørt, forstått og respektert</p>
<p>Vi snakker ikke om det jeg vil snakke om</p>	<p>Mål og tema for samtalen</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p>-----</p>	<p>Vi snakker om det jeg vil snakke om</p>
<p>Jeg opplever ikke at veileder bryr seg om meg</p>	<p>Tilnærming eller metode</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p>-----</p>	<p>Jeg opplever at veileder virkelig bryr seg om meg</p>
<p>Etter samtale med veileder har jeg ikke fått noen nye tanker eller ideer og har ikke motivasjon til å gjøre noe</p>	<p>Tilnærming eller metode</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p> <p>-----</p>	<p>Etter samtale med veileder har jeg fått nye tanker og ideer som gir meg motivasjon til å gjøre noe</p>

Dersom brukeren har fått noen nye tanker, hvordan kan dette føre til konkrete handlinger som dere kan ta tak i sammen?

**JEG VET IKKE HVA JEG TENKER FØR
JEG HAR SAGT DET HØYT!**

JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME II

Skrivingens betydning for å forstå seg selv og andre.

Å skrive er å tenke skriftlig. Skrivning kan være en god inngang til å forstå hva som er virksomt i ditt møte med andre. Å skrive er et supplement til å snakke om egne erfaringer, tanker og spørsmål. Skrivning gir deg andre muligheter til å forstå dine handlingsvalg. Når du snakker er det lett at det du sier blir borte og du kan underkjenne det du sa, for eksempel gjennom utsagn som: "Det var ikke slik jeg mente det" eller "det var ikke det jeg sa". Vi snakker det med andre ord bort. Det forsvinner, og vi har ikke noe å arbeide videre med.

Det som er skrevet kan du gå tilbake til. Det kan deles med andre, og du kan få innspill fra andre på det. Dersom du som fagperson lar ungdommen (eller andre) du arbeider sammen med, få lese det du skriver om arbeidet dere gjør sammen, kan hans eller hennes tilbakemeldinger gi viktige korrektiv og innspill til det videre samarbeidet dere i mellom. Brukeren kan også få innsikt i og ny forståelse av seg selv gjennom det

du som fagpersonen skriver om samarbeidet.

Å skrive om sine praksiserfaringer, innebærer å beskrive det du har gjort, tenkt og følt slik det kommer til deg mens du skriver. Når du så leser det du har skrevet, kommer neste steg som er å reflektere skriftlig over det du leste, om det som beveget deg, uroet deg, og om det som ga deg nye tanker. Følgende spørsmål kan være til hjelp i en skriftlig refleksjon:

- Hvorfor tenkte og følte jeg slik som det står skrevet?
- Hvordan bidro jeg i den situasjonen/hendelsen jeg beskriver?
- Hvilken rolle spilte mine verdier, min personlighet, mine handlinger og mine holdninger i utformingen av det som skjedde? Hvordan påvirket situasjonen meg? Var det forhold jeg følte meg ukomfortabel med? Og hvordan virket det på situasjonen?

Du kan legge bort det du skriver, ta det frem igjen og stille deg nye spørsmål med bakgrunn i teksten slik den til enhver tid fremstår.

Skriveprosessen og det skriftlige arbeidet gir deg en unik mulighet til å forstå bedre det du gjør, og samtidig gir det andre lesere anledning til å tenke gjennom egne handlinger og hvordan de utøver disse. Leseren inviteres til en personlig indre dialog med teksten.

Ved å skrive kommer du nærmere deg selv og dine praksiserfaringer. Gjennom refleksjoner over beskrivelsene får du den distansen du trenger for å tenke over de valg du gjorde og hvordan du fremsto i

møte med den andre. Jo mer sikker du er på at noe er rett, desto viktigere blir det å stille spørsmål ved "det rette".

Å skrive reflekterte tekster er hardt arbeid, men det kan altså også være veldig produktivt og belønnende. Det kan gjøre de fleste av oss til bedre mennesker og profesjonsutøvere, og det igjen gir oss gode mestringsopplevelser.

Den som vil lese mer om skrivingens betydning for å forstå egen praksis kan lese boken til Kate Mevik og Erik Larsen (red.), 2012 "Miljøterapeutisk praksis – fortellinger fra arbeidet med utsatte barn og unge" og Jo Bech Karlsens bok (1998) "Jeg skriver, altså er jeg".

GÅ UT AV KONTORENE

GÅ VED SIDEN AV MEG

FORVENT NOE AV MEG

VIS AT DU BRYR DEG

SKRIVING MED UTGANGSPUNKT **I UNGDOM I SVEVETS FORSKNINGSPLAKAT**

Ungdom i svevet har samlet sine mest sentrale forskningsfunn i en plakate (se neste side). Utsagnene er kommet frem gjennom et aktivt samarbeid med ungdom, der de har fortalt hva de opplever som viktig og betydningsfullt i deres møter med fagfolk. Flere nasjonale og internasjonale forskningsarbeid viser tilsvarende funn.

I arbeid med ungdom er det både nødvendig og berikende å invitere til medvirkning. Medvirkning handler grunnleggende om å la den det gjelder få være med å tenke, planlegge og delta i alle forhold som har betydning for hennes eller hans liv og utvikling.

På fagsamlingene ba vi veilederne ta utgangspunkt i ett av utsagnene på plakaten, og knytte dette til sitt eget arbeid.

Instruksjon:

Velg et av utsagnene på plakaten som utfordrer deg som veileder i møte med ungdom. Skriv ned tanker du får som du knytter til arbeidet med ungdom i NAV (eller arbeid i andre institusjoner). Skriv i jeg-form og vær personlig. Bruk 20 – 30 minutter på dette.

HJELP MEG Å SE MULIGHETER

IKKE GI MEG OPP

SNAKK MED MEG

GÅ UT AV KONTORENE
GÅ VED SIDEN AV MEG
FORVENT NOE AV MEG
HJELP MEG Å SE MULIGHETER
VIS AT DU BRYR DEG
SNAKK MED MEG
IKKE GI MEG OPP

www.ungdomisvevet.no

NOEN MÅ FÅ
NOE TIL Å SKJE!

Etterarbeid i grupper

Etter denne individuelle skriveøkten skal dere i grupper på tre lese de skriftlige fortellingene for hverandre. Bruk tid på denne høytlesingen. Slik kan den som leser og de som lytter få ro til å ta inn over seg det de hører. Den som leser trenger tid til å tenke i en indre samtale som kan oppstå under egen høytlesning.

Etter den enkeltes høytlesning gir de to andre i gruppen etter tur tilbakemeldinger i form av åpne og utdypende spørsmål slik at leseren kan oppdage flere forhold og perspektiv ved fortellingen sin. Unngå å gi råd og/eller trekke frem egne erfaringer. Dette vil lett ta kraften og fokus fra den som er i sin fortelling.

Forslag til hjelpespørsmål til lytterne:

Hvilke tanker og spørsmål får jeg av å lytte til den andres fortelling, som kan være til nytte for fortelleren?

Hva berørte meg som lytter i den fortellingen jeg hørte som jeg tror den som skrev kan ha nytte av å høre?

Forslag til hjelpespørsmål til den som leser sin fortelling:

Hvilke nye tanker og følelser kommer til meg når jeg hører meg selv lese høyt?

Hva med de andres tilbakemeldinger, hvordan kan jeg bruke disse til å forstå mine erfaringer bedre?

JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME III

Samtalen i møtet med den andre

I endrings- og utviklingsarbeid er en god relasjon mellom fagperson og den hjelpsøkende en forutsetning. Ansvar for å utvikle en interaksjon til en vekstfremmende relasjon ligger hos den profesjonelle, som i kraft av sin stilling er tillagt mer makt enn den andre. Det er med andre ord forskjell på interaksjon og relasjon. I korte møter med klienter vil en respektfull interaksjon være både tilstrekkelig og riktig. Et langvarig samarbeid derimot krever en tillitsfull relasjon mellom fagperson og bruker. Å vise respekt er ikke avhengig av tid. Å bygge tillit tar tid. Relasjonsarbeid er derfor tidkrevende. Vekstfremmende relasjoner inneholder i følge Helen Perlman (1957) elementer av aksept og forventning, støtte og stimulering. Dette innebærer at fagpersonen ikke kan møte den andre uten selv å være deltagende og medværende – med de muligheter og omkostninger dette kan ha.

I profesjonelle møter med mennesker er samtalen sentral. Den enkeltes

menneskesyn, verdisyn og fagsyn vil legge føringer for, og også prege samtalestrukturen og innholdet. Grovt sagt kan samtaler ha to utgangspunkt; bygd på subjekt-objektforhold eller på subjekt-subjektforhold.

Et subjekt-objektforhold bygger på en forståelse av mennesket som et objekt der andre enn subjektet selv definerer og i noen tilfeller diagnostiserer subjektets opplevelser og erfaringer. Når et annet menneske blir et objekt for meg, er det lett å tenke at jeg vet bedre hva dette mennesket opplever og ønsker. En slik forståelse og tilnærming hos fagpersonen kan komme til uttrykk gjennom utsagn som: "Det beste for deg er at du aksepterer dette arbeidstilbudet, fordi det vil passe for deg". Eller "du må forstå at det ikke er realistisk at du skal kunne få en slik jobb".

I et subjekt-subjektforhold ville dette lyde slik: "Jeg lurer på hva du tenker om det arbeidet jeg har foreslått, hvordan vil det passe for deg?" og

”hvordan tenker du at dine kvalifikasjoner passer med den jobben du har lyst på, og hva må du eventuelt gjøre for å få de kvalifikasjoner som kreves?”

Et subjekt – subjektforhold bygger på en antagelse om at ethvert menneske har evnen til å fortolke og forstå seg selv. Dermed blir individets rett til, og kunnskap om egne subjektive opplevelser ukrenkelige, slik Løvlie Schibbye formulerer det (2004: 4). Det handler altså grunnleggende sett om å prøve å forstå den andres verden slik den ser ut fra hans eller hennes ståsted.

La oss illustrere dette med følgende setning fra en veileders refleksjonsfortelling: ”Jeg stiller åpne spørsmål, men får ikke svar”.

Dette utsagnet kan tolkes på flere måter. Hva ligger i ikke å få svar? Hvem er svaret viktig for? Kan det være slik at den som får spørsmålet trenger tid til å tenke i en indre samtale, og at denne tenkningen ikke er ”ferdig” til å deles der og da med den som stiller spørsmålet? Kan det også tenkes at den som fikk spørsmålet ikke ønsker å dele tanker og eventuelle følelser som spørsmålet avstedkommer? Og har den som stiller spørsmålet et ”krav”

om et svar? Og hva er viktigst - den indre samtalen eller svaret?

Setningen fra fortellingen vi viser til over, er både illustrerende og interessant fordi den uttrykker vår vante tanke om at det er den profesjonelle som trenger svar for å kunne forstå den hjelpsøkende bedre. En forventning om svar viser kanskje også at fagpersonen har en forestilling om seg selv som ”eksperten” i interaksjonen eller relasjonen med den andre, og at han eller hun forventer av seg selv å skulle gi ”ekspertsvar” på den andres ytring. En annen inngang til dette kan være å stille åpne spørsmål med en intensjon om å stimulere den andres indre samtale. Slik kan fagpersonen bidra til at den hjelpsøkende får muligheter til å undersøke egne tanker, egne følelser og egne ønsker. Dette kan bidra til ny innsikt hos begge parter; både den som søker hjelp og hjelperen.

Teksten bygger på følgende kilder: Helen Perlmans bok ”Social casework: A problem-solving process (1957), Kate Mevik og Erik Larsens bok ” Miljøterapeutisk praksis – fortellinger fra arbeidet med utsatte barn og unge (2012), Anne Lise L. Scibbys artikkel ”Den gode dialogen (2004).

SUKSESSFORTELLINGER – DET GODE MØTE MED EN UNGDOM

Instruksjon:

Skriv en fortelling om en gang du fikk til et godt møte med en ungdom. Beskriv dette møtet og reflekter over hva som gjorde møtet til et godt møte? Du skal skrive i jeg -form og i hele setninger. Og husk, ingen erfaring er for liten eller for stor. Så derfor, skriv det som kommer til deg.

Etterarbeid med styrkekort i grupper

Etter denne individuelle skrivestunden på ca. 30 minutter, leser dere fortellingene for hverandre i grupper på tre. Bruk tid på lesingen, slik at både den som leser og de som lytter får tid nok å ta inn over seg det de hører. Tilbakemeldingene til hverandre skal nå skje ved bruk av styrkekort. Styrkekort er et dialogverktøy som egner seg godt til å finne personlige styrker og å sette ord på egne og andres gode egenskaper. Verktøyet er utviklet av Bjørn Hauger, partner i Lent (www.lent.no).

Du (hver deltager) skal velge ut tre kort som du mener beskriver de personlige styrkene som kom frem i fortellingene hos hver av de to andre i gruppen. Ta deg god tid til å velge de kortene du vil gi de to

andre, og da med utgangspunkt i den enkeltes fortelling. Les opp det som står på kortene til hver av dem og begrunn dine valg av kort.

Etter at alle i gruppen har fått fortalt hvilke styrker de ser hos hverandre, velger du (hver deltaker) ett av de kortene du fikk og som du opplevde "snakket" mest til deg. "Snakket" betyr at du enten kjente deg igjen i kortets ordlyd, at kortet utfordret deg eller på andre måter berørte deg.

Som avslutning på denne øvelsen kan gruppen snakke sammen om hvordan det var å få og gi kort.

Her følger noen forslag til spørsmål for refleksjon i gruppene:

Hva skal til for at jeg skal ta dette verktøyet i bruk i mitt arbeid?

Hvordan kan jeg øve meg?

I hvilke settinger kan det være aktuelt å bruke styrkekort?

Hvordan kan styrkekort bidra til å skape kontakt med brukeren?

NOEN ERFARINGER FRA FAGSAMLINGER I JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME

Vi så gleden og energien som ble utløst hos veilederne når de ble invitert til og gitt tilstrekkelig tid til egenrefleksjon, til ettertanke og deling i grupper. Å skrive om sin daglige praksis og å utforske andres praksis gjennom åpne spørsmål og bruk av styrkekort, ga deltagerne inspirasjon til å utforske og tenke nytt rundt eget arbeid som veileder.

Vi erfarte på disse fagsamlingene at skriving utløste nye tanker, nye erkjennelser og dermed ny forståelse.

Vårt råd til alle som arbeider med oppfølgingsarbeid og veiledning: Ikke vær redd for å prøve noe nytt. Hopp i det: I krig og kjærlighet er alt tillatt – så også i **JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME!**

Utdrag av tekster og evalueringer fra fagsamlinger i Nordland:

En tanke som slår meg er at med å hjelpe bruker med å se muligheter, må jeg også bevisstgjøre bruker og hente fram ressurser hos bruker. Kan det være at bruker har en rekke kvaliteter vi ikke finner fram til eller overser i vår tankegang om at bruker rett og slett er lat? Som saksbehandler på sosialstønad kan det fort bli at samtalen dreier seg mer om penger og å fokusere på brukers bruk av penger, framfor å fokusere på de ressurser bruker har.

Jeg valgte utsagnet "Gå ved siden av meg" fordi jeg opplever at jeg aldri går ved siden av brukerne. Jeg er enten foran og drar og lager vei, bryter stier som jeg innbiller meg vil hjelpe dem på veien videre, eller jeg løper bak ungdommene, dytter de forover eller henger etter.

Hjelp! Det er ikke min jobb å gå ut av kontoret. Jeg har en kontorjobb. Jeg saksbehandler på data og tar telefoner, det kan jeg ikke gjøre utenfor kontordøra. Jeg har timeavtaler og møter på kontoret. Brukere og samarbeidspartnere kommer til meg. Det er mest effektivt, da går det ikke så mye tid bort i reising.

I stillingsinstruksen min står det ikke at jeg skal gå ut og oppsøke brukerne på deres arena. Dessuten er det tryggest for meg å være på kontoret, det er min "hjemmebane" og her er jeg trygg. Her er det jeg som sitter med makta!

Hmm, men hvordan oppleves det for brukeren da? Brukeren må alltid spille på bortebane. Statistikk viser at oddsen for å vinne på bortebane er vesentlig dårligere enn ved å spille på hjemmebane. Hvem er det da som vinner på kontoret mitt?

Ønsker å bry meg på en måte som gjør at jeg opptrer profesjonelt samtidig som den det gjelder føler at jeg bryr meg.

Dersom ungdommen
føler at jeg gir han eller henne opp,
hvilke forutsetninger for mestring vil
hun eller han ha videre? Bidrar jeg til at
selvfølelsen hans eller hennes blir dårligere?

Kanskje opplever ungdommene at de blir overkjørt?
Vi som veiledere har "ofte sett hva som kan være det beste for
ungdommen". Er vi flinke nok til å lytte til det ungdommen formidler
enten via tale eller kroppsspråk?

Jeg spurte om drømmene hans. Slik fikk vi en dialog, ved å tenke oss
inn i en fremtid som han skapte. Jeg viste han at jeg hadde tro på han. Noe som gjorde
samtales bra var at han beveget seg fra å se livet sitt som bekmærkt, til å øyne håp i
fremtida. Ungdommen torde etter hvert i samtalen å flyte med i drømmen vi skapte
sammen. Jeg kom også inn på hvilken bistand Nav kunne gi og han fikk støtte
på sitt ønske om å gjøre ferdig skolegangen sin. Under denne samtalen utelot
vi de små detaljene. Jeg fokuserte på å bygge en relasjon og hjalp han til å drømme
om et bedre liv som det ikke er for sent å arbeide mot.

Møte mellom bruker og meg,
hjemme hos bruker. Syntes det var
et lykkeøyeblikk fordi det ble ingen
erveiskommunikasjon, men en god samtale.
Han var den som var "sjef" i møtet.
Det ble hans møte.

I ettertid har hun sagt at det som var avgjørende for at hun lyktes denne gangen var at jeg hadde tro på henne og at jeg tok på alvor hennes frykt for sinte og autoritære mennesker. Etter hvert som hun mestret å komme seg opp om morgene og begynte å lage ting som folk likte, kom arbeidslysten hennes. Jeg tror at det å bruke tid til å bli kjent med mennesker, komme bak den fasaden de viser, er veldig viktig. Da blir tid en avgjørende faktor.

Jeg tenker at det å spørre om ting som kan være ubehagelig, kan bidra til endringer som har stor betydning for den det gjelder og dem rundt personen.

Hun hadde kjærlighetssorg og jeg hadde sjokolade.

Skrivingen i seg selv gjorde at det skjedde mer enn det ville gjort om jeg bare fortalte det. Jeg ble ærligere på mine egne tanker, i motsetning til snakking som gir mulighet for alternative omskrivninger.

Skrivingen, og det som skjedde etterpå ble veldig sterkt. Jeg takker de andre for at de bød på seg selv.

Jeg var skeptisk, men skriveingen ga rom for refleksjon, gjenkjenning hos de andre, mye mer kraft enn i det som kun blir fortalt

Da jeg skulle velge et kort av dem jeg fikk som jeg særlig tok til meg, valgte jeg til slutt styrkekortet måtehold. Det ble kjempeinteressant for meg, for det snudde alt på hode.

Det var artig å skrive, og å høre de andres historier, for det var beskrivelser av fantastiske møter i arbeidshverdagen

Tilbakemeldingene fra de andre gjorde godt, de ble også en bekreftelse på at det var mer i fortellingen min

Jobben er jo egentlig et håndverk, vi kan jo begynne med å gjøre slike øvelser i kontoret for å trene oss.

JAKTEN PÅ DET VIRKSOMME

Hildegunn Estensen

Sosionom

Ansatt som seniorrådgiver hos

Fylkesmannen i Nordland

fmnohes@fylkesmannen.no

Kate Mevik

Barnevernpedagog og sosiolog

Ansatt som dosent ved Fakultet

for samfunnsvitenskap,

Universitetet i Nordland.

50% stilling i *Ungdom i svevet*

kate.mevik@uin.no

Hildegunn og Kate – lekende og kreative fagfolk som jakter på det virksomme i arbeid med mennesker.